

Гусаров Кирило Олександрович
науковий співробітник наукового відділу з проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України
тел. (066) 877-22-38

Внутрішня міграція населення як фактор економічного зростання регіонів

Внутрішня міграція є надзвичайно важливим фактором соціально-економічного розвитку як країни в цілому, так і окремих її регіонів. З часів набуття незалежності, в Україні щорічно фіксується велика кількість внутрішніх переміщень населення. Згідно статистичних даних, кількість внутрішніх переїздів в 10 разів більша за кількість міграцій за кордон.

До 2014 року основним фактором виникнення внутрішніх міграційних потоків був рух населення між містом і селом. Особлива інтенсивність вибуття сільського населення фіксується в віці від 18 до 25 років, в середньому у 3 рази вища ніж інтенсивність переїздів в інших вікових групах. Причинами для цього є перш за все характерна для молоді навчальна міграція, а крім того такі фактори як високий рівень безробіття у селі, недостатній розвиток інфраструктури, тощо.

В останні декілька років проблеми внутрішніх переміщень населення в Україні набувають особливої актуальності, через такі події як проведення антитерористичної операцій на території Луганської та Донецької областей, а також анексію Кримського півострову. При цьому слід зазначити, що вищенаведені події викликають вимушені переміщення осіб, які значно відрізняються від добровільних міграцій. Головна відмінність полягає у тому, що добровільні переміщення мають на меті покращити рівень добробуту мігрантів, натомість вимушені переселенці навпаки стикаються з різноманітними проблемами матеріального і соціального характеру. Крім того, зростання кількості вимушено переміщених осіб провокує створення додаткового тиску на інфраструктуру приймаючих регіонів та виникнення нерівноваги на ринку праці. Це спричинено перш за все тим, що при розселенні не враховуються потреби регіонів, а в основному беруться до уваги побажання переміщених осіб. Слід зазначити, що події на Донбасі спричинять перерозподіл населення в Україні не тільки в короткостроковій, але й в середньостроковій перспективі. Згідно статистичних досліджень, достатня кількість вимушено переміщених осіб орієнтована на постійне проживання в інших областях України [1]. Проте більшість переселенців сподіваються повернутися до рідних домівок після завершення воєнних дій, а

отже розселяються ближче до попередніх місць проживання [2]. Статистику розселення вимушених переселенців по областях України наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 — Розміщення вимушено переміщених осіб по регіонах України (на основі [2])

<i>Регіон</i>	<i>Кількість переселенців</i>
Луганська область	196776
Харківська область	179433
Донецька область	108925
Дніпропетровська область	84174
Запорізька область	64069
Київська область та м. Київ	81307
Західні регіони України	20107

Необхідно звернути увагу на те, що вимушено переміщені особи — це єдина категорія, щодо якої в Державній стратегії регіонального розвитку існують пропозиції конкретних програм, в рамках яких пропонується надання допомоги вимушено переселеним особам щодо переїзду на постійні місця проживання у інші регіони країни [3]. На жаль, при цьому єдиним позитивним ефектом вбачається рівномірність розселення територією України. Інтереси приймаючих регіонів в документі не враховані, а отже використання внутрішньої міграції як чинника економічного розвитку не розглядається. Тим не менш, в деяких регіонах країни наявний дефіцит робочої сили, особливо це стосується робочих спеціальностей.

Отже, внутрішня міграція повинна розглядатися як можливий чинник соціально-економічного зростання, і для цього пропонується при розселенні вимушених переселенців змістити акцент на довготривалі рішення з урахуванням інтересів не тільки переміщених осіб, а й потреб регіонів в конкретних спеціалістах.

Список використаних джерел:

1. Переселенці очима соціологів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://24tv.ua/news/showNews.doneprohani_zaprosheni_realnij_obraz_pereselentsya_na_lvivshhini&objectId=540386
2. Міжвідомчий координаційний штаб повідомляє: з тимчасово окупованої території та районів АТО переміщено 898 тис. 95 осіб [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248316491

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>